

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Dare de seamă despre lucrările ministrului pentru agricultură.

III.

Prășila de vite.

În anul trecut s'au ținut în Ungaria 5429 târguri de vite, la cari s'au vândut cu totul 2,044,580 vite cornute, 532,952 cai, 567,080 oi și 513,601 rîmători. Și acestea cifre ne dovedesc, că prășila de vite este una din avuțiile de frunte ale țerei noastre.

Drept aceea și îngrijirea statului pentru îmbunătățirea prășilei este mare și vrednică de laudă.

Pentru a îmbunătăți soiul de vite din țeară, avînd înainte de toate lipsă de material bun de prășilă, creșterea și alegerea vitelor bune de prășilă este una din îngrijirile de frunte ale ministrului pentru agricultură.

Creșterea vitelor se face cu grija recerută pe moșiile statului în Kisbér, Bábolna, Mezöhegyes, Gödöllő și Făgăraș, peste aceasta ministrul cumpără și dela proprietari privați materialul aflat bun, pentru a-l împărți apoi comunelor în condiții favorabile.

Astfel în anul trecut s'au vîndut prin minister comunelor 2893 vite alese de prășilă (tauri, veri, berbeci). Vite cornute se cresc pe toate moșiile statului.

La Bábolna se prășesc vite alese de Simmenthal și de aceea se vînd tăurenci și vițelușe de prășilă: Dela moșiile din Kisbér, Mezöhegyes, Gödöllő și Făgăraș de regulă se vînd numai tăurenci de soiul roșu, dar' vițelușe nu. Din vitele albe la Mezöhegyes se vînd afară de tăurenci și vaci și vițelușe.

Numărul taurilor vînduți în anul trecut face 1458.

Lucrarea îndreptată spre promovarea prășilei de vite, o sevrăște ministrul prin inspectorii de vite, plătiți din vistieria statului și puși în fruntea celor 14 inspectorate, în cari este împărțită țeara.

Inspectorii au datorința a da mână

de ajutor la cumpărarea și la visitarea anuală a vitelor de prășilă, avînd a lua măsurile de lipsă în ce privește soiul vitelor și ținerea nimerită a acelor, dau ajutor la ținerea târgurilor și expozițiilor de vite de prășilă.

În anul trecut s'au ținut la îndemnul și cu ajutorul lor 6 târguri și 29 expoziții de vite, la cari s'au împărțit premii de 20.000 Coroane, date de minister spre acest scop.

Asemenea inspectorate se află în Ardeal, în Cluj, Sighișoara și Sibiu.

Rîmători se prășesc la moșiile din Kisbér, Mezöhegyes și Făgăraș și anume la Kisbér se cresc rîmători negri soiul „Berkshire“, ear' la celelalte rîmători albi, soiul „Mangălița“. Din acestea moșii s'au vîndut în anul trecut comunelor 1149 de veri de prășilă.

Cultura oilor se face la toate 5 moșiile statului, însă nu atîta pentru a vinde vite de prășilă, ci mai mult pentru sporirea venitelor. Astfel în anul trecut dela acestea moșii abia s'au vîndut pentru prășilă 286 berbeci.

Prășila cailor, s'a bucurat și în anul trecut de o îngrijire deosebită și au dat bine înainte, ceea-ce se vede și de acolo, că numărul armăsarilor erariali, împărțiți la cele 974 stațiuni din țeară, au ajuns la cifra de 3041, ear' numărul iepelor sărite prin acești armăsari au fost 128.138, ear' taxele încassate trec peste un milion cor. Ce jertfe mari aduce statul pentru prășirea cailor de soiul nobil se vede de acolo, că pentru armăsarul „Bona Vista“ dela moșia Kisbér, cumpărat în anii trecuți în Anglia au dat un preț de 400.000 cor. 8 mânzi de un an dela acest armăsar s'au vîndut în anul trecut cu 32.000 cor., ear' pentru iepule sărite în anul trecut de acest armăsar s'au încassat taxe de 46.200 cor. La Kisbér se cresc cai de sînge curat, ear' la Bábolna, Mezöhegyes și Făgăraș se prășesc cai indigeni.

Herghelia din Kisbér numără 712,

cea din Bábolna 602, cea din Mezöhegyes 2102, ear' cea din Făgăraș 359 cai de prășilă.

Mare este îngrijirea ministrului și pentru nobilitarea soiului de galițe, pentru valorisarea mai cu preț a ouelor și carnei de galițe și a exportului acelor în străinătate și peste tot pentru lățirea cunoștințelor de lipsă la îngrijirea rațională a galițelor.

În această privință ministrul a luat dispoziții, că pe moșia statului din Gödöllő se crească galițe de soiul bun în număr mare. În anul trecut s'au împărțit dela această moșie peste 2000 de cocoși Langshan și Plymonth, gînsaci de Emden și rățoi de Peking, chemați a direge soiurile noastre din țeară prin mestecarea sîngelui.

Ear' pentru valorisarea ouelor, urmînd pildei din străinătate, s'au înființat în mai multe comune stațiuni anume, unde se adună ouele din comunele din jur și se trimit la hala centrală din Pesta.

Această încercare a fost urmată peste tot locul de cel mai bun succes.

Pentru valorisarea laptelui s'au înființat în diferite părți ale țerii 71 de însoțiri, cari numără peste 10.000 membrii, cu 20.000 vaci de lapte. Acestea însoțiri au vîndut în anul trecut 10 milioane litre de lapte, în preț de 1,150.000 coroane. Ce bine le merge la membrii înscrși la acestea însoțiri se vede din aceea împrejurare, că în un singur an și-au sporit numărul vacilor cu 5200 dărbabe.

În vederea acestor rezultate frumoase, îngrijirea ministrului acum merge într-o altă direcție, se deschidă piețe nouă pentru lapte și unt, dorind a ridica astfel prețul acestor produse.

Pentru a trage foloasele adevărate din prășila de vite, va trebui să ne simțim și noi Români, a prăsi vite mai de soiul, a îngriji vitele noastre mai potrivit recerșințelor raționale și a ne îngriji și noi de tovărășii anume, pen-

tru valorisarea ouălor și laptelui așa cum vedem, că o fac alte popoare, conlocuitoare din țară.

Făcând astfel, venitele noastre sigur se vor înmulți în mare măsură.

(Continuarea urmează).

DR. IOAN MIHU

AGRICULTURA

Calendar. (August).

Acasă. Asigură rodul spicoaselor și nutrețul contra focului, ear' cucuruzul și viile contra grindinei. Reparează mașina, ciurul și celelalte unelte de treerat, de vânturat și de curățit cum și vasele etc. Păstrați bucatele. Alege de prăsilă numai fruntea grăunțelor. Așează grăunțele oare câtva timp cu pături subțiri, ca să se uște îndeplin, și numai după aceea în coșuri, etc. Gozurile, ce rămân după vânturarea și curățirea bucatelor, nu le arunca pe gunoiu, ci dă-le rënd pe rënd galițelor să aleagă din ele, și ce ar mai rămânea arde-le.

Hrănește cât mai bine toate animalele de muncă, pe cari le așteaptă încă multe și grele lucrări în timpul toamnei. Dă cailor de ham ovės și îngrijirea trebuincioasă. Pe la sfîrsitul lunei scoateți la pășune și vacile, cari peste vară le-ați fi ținut cu nutreț verde în grajd, și le lăsați macar timp de o lună să pască în liber. Scaldă și curăță porcii de murdărie; din pricina ferbințelii lasă-i și acum numai dimineața și sara la pășune.

Udați din când în când grămada de gunoiu.

In agrii și fânețe. Intoarceți până pe la mijlocul lunei arătura pe sana sămănăturilor de toamnă. Sămănatul rapiței trebuie sfîrșit până pe la 20 August.

FOIȚĂ

MANDA

Pe cărare vine 'n vale Manda, fata cea fru-
[moasă,

Cea mai dalbă și mai dragă din fecioarele
[din sat.

La fântână se coboară legănându-se voioasă,
Flori la sîn, ulcior pe umăr, ca un vis ce
[s'a ntrupat.

Și ea-i fragedă copilă, ca și trestia subțire,
Din povești o arătare, trupul tras printr'un
[inel;

Spre fântână se îndeamnă, când acolo ce
[uimire!

Stă Miron și o așteaptă, năzdrăvanul voinicel.

Cum o vede-i vine 'n cale — ea zimbînd
[zice: bădiță,

Nu-i grea cumpăna? — Ba este, dar' voini-
[cul e ușor —

Cumpăna o biruește — tu să nu te frîngi
[mlădiță...

Prinde lanțul, scoate apă și i-o toarnă în ul-
[cior.

Cosește otava și alte nutrețuri în floare. Alege de prăsilă fruntea trifoiului și uscă-l pe capre. Udați, unde numai pu eți, livezile. Samănă în miriștea dintre cucuruze napi tomatnici și muștar alb. Rărește cucuruzul pe unde ar fi rămas prea des și smulge puii fără aminare. Dacă vrei ca napii să se facă aveau mari, nu-i despoia de frunze.

In grădină. Pe timp secetos udă din greu altoii și pomii roditori. Ingrășe pometul cu materie fluidă (curgăcioasă) gătită din urină stătută, găinaț, cenușe, sânge și multă apă. Curăță pomii de crenjile uscate, și trunchiul altoilor de surceii pădureți. Culege poamele văraticice pe timp recoros cu câteva zile înainte de coacerea deplină. Adună simburii de sămînță din poamele văraticice. Gunoiți și săpați locul menit pentru școala de pomi. Incepeți săpatul pământului pentru plantarea de toamnă a pomilor.

De câte-ori pământul este cuprins de uscăciune udă legumile și florile sara și dimineața pe răcoare. Samănă și acum fasole și mazere de araci, sălătă, ridichi și crastaveți; ca să ai roade tinere și toamna într'un târziu. Culege și pune la uscat semințele coapte de legumi și flori.

Toate gângăniile din grădină sunt a se urmări, atât cele-ce-și au locuința în crepăturile coajei pomilor și arborilor, cât și omidele, cari și-au făcut sau acum își fac pânzele, de cari ar avea lipsă peste iarnă.

Combaterea ciumei porcilor.

Ce e ciuma porcilor? O boală lipicioasă, cunoscută abia de 6 ani în țara noastră; o boală primejdioasă și aducătoare de mari pagube; o boală în sfîrșit, contra căreia până acum nu s'a aflat leac.

— Ce noroc! strigă copila, vrînd să plece
[cu grăbire.

— Dar' eu? îngână flăcăul, de noroc să fiu
[lipsit?

Să-mi plătești, Măndruță dragă, munca cere
[răsplătire.

Și privește lung la dinsa ca de-un farmec
[amețit.

Atunci fata năzdrăvană obrăjorul și-l întinde
Și grăește: eacă plata, ajutor frățesc mi-ai
[dat...

El, voios culege floarea ce pe fața ei s'a-
[prinde...

Ea, pornește 'mbujorată, tremurând ca de
[păcat!

Din înțelepciunea poporului.

Un om cândva, era foarte nedumerit de unele lucruri ce se întemplantă împrejurul lui. I-se părea că Dumnezeu prea face unele lucruri fără chibzuință. Neputînd el să și-l explice, începî a se îndoi de puterea Dumnezeirii. Tot gîndindu-se așa într'una, se ho-

Fiind boală lipicioasă, ciuma se prinde la porcii cari vin în atingere, sau și dacă cei sănătoși calcă numai, cum am zice, în urma celor cuprinși de boală.

E primejdioasă și păgubitoare ciuma aceasta pentru-că anevoie comună, în care ea se nu fi intrat făcînd jertfe, adesea cu sutele și miile, și pricinuind astfel pagube nesămuite.

Și ea e cu atât mai primejdioasă și mai păgubitoare, pentru-că contra ei leac de vindecare nu s'a descoperit. Nu rămîne deci altă de cât: *pașă* neadormită ca boala să nu ajungă a molipsi animalele sănătoase, și ca urmare: îngrijirea deosebi a animalelor bolnave.

Cunoașterea boalei. Din semne dinafară nu întotdeauna se poate cunoaște în mod neînșelător ciuma porcilor. E adevărat, că toți porcii, ce au dat în această boală, răsufală greu, varsă și le merge foalele, sunt triști, le scade pofta de mîncare și le crește setea, nu se pot scula de loc sau numai cu mare greutate, pe foale se arată pete roșii și beșici; dar' aceste semne se arată și cu privilegiul altor boale. Tocmai de aceea, ciuma se poate cunoaște fără pic de îndoială numai după tăierea porcului și cercetarea părților sale lăuntrice, lucru care îl poate face singur veterinarul (doctorul de vite).

Porcii morți de ciumă au umflături sau adâncimi și bube înlăuntrul mațelor; ear' în plămâni noduri de culoare uneori roșie, altă dată brunetă sau galbenă.

Firea boalei și răspîndirea ei. În plămânile, în rinza, în mațele și sângele porcilor bolnavi de ciumă sunt încuibate milioane de bacterii (animale foarte mici) cari cu ochii nu se pot vedea.

rări într'o zi se se ducă în lumea mare și se se tot ducă până când va găsi pe cineva care să-i talmăcească pricina atîtor fapte ce i-se păreau lui nepotrivite.

Intr'o bună dimineață plecă la drum, și merse, merse și tot merse înainte până când, într'un târziu, ajunse de pe urmă un călugăr. Cum se întîlniră, se prinseră tovarăși de drum. Călugărul, care era un înger trimis de Dumnezeu, ascultă în tăcere pe tovarășul seu de drum cu ce foc îi spunea pricina călătoriei sale. După-ce isprăvi, călugărul îi zise:

Tainele lui Dumnezeu sunt mari și nepătrunse de nimeni. Dar' pentru-că tu voești a pătrunde ceva din ele, ce vei vedea să nu te înspăimînte.

Merseră amîndoi pe drum, trecînd prin multe sate și orașe, pe câmpii și prin păduri. Spre seară ajunseră la un sat. Se duseră la o casă și se rugară să-i găzduiască. Fură primiți cu multă bună-voință și li-se dete să ospêteze din ajuns; apoi cu toții se culcară. Gazda avea un singur copilaș pe care-l iubia ca pe ochii din cap. Peste noapte, călu-

Aceste mici și primejdioase ființe prin vârsare și scursoare, cu boalele din gură și nas trec în murdăriile din cotet și dimprejurul lui, în troacă, în nutremânt, în locul de pășune și de beut, pe drumuri, pe talpa încălțămintelor și hainele omului și pe picioarele animalelor, și cu chipul acesta ușor se pot împrumuta altor porci sănătoși, chiar și din locuri îndepărtate.

Mai cu înlesnire se prinde boala aceasta de porcii de soiu ales, și de cei mai tineri și slabi; cei mai în vârstă și de soiu mai de rând, cum și peste tot cei bine ținuți, se bolnăvesc mai anevoe și luptă mai cu înlesnire contra boalei. Boala nu se arată îndată după-ce bacteriile au ajuns într'un animal sănătos; ele trebuie să se înmulțească și să lucre în sânge, în mațe și rinza timp de 5 zile până în două săptămâni, ca apoi să izbucnească.

Unele animale bolnave pier în timp de o zi două, altele bolesc câte o săptămână și altele și mai mult, după care unele se mai și însănătoșează.

Aperarea contra ciumei. Pentru scutirea porcilor contra ciumei s'au dat strașnice porunci și sunt croite aspre pedepse pe sama celor-ce le trec cu vederea.

Mai ușor se poate răspândi ciuma din partea precupeților, cari adună porcii de pretutindenea, fără să țină samă că în cutare ținut și în cutare comună bântue boala. De aceea cutrierarea din sat în sat a precupeților de porci este oprită, și în anumite împrejurări, chiar ducerea porcilor la tîrg nu e îngăduită. Dar' cu toate aceste multe deregătorii sătești nu țin samă de porunci, și cea mai mare

parte a plugarilor noștri nu se gândeste că, cumpărând un porc din loc strein, ușor poate aduce în comună sēmēnța boalei, și cu ea pagube foarte mari. Ca aceasta să nu se întēple, porcul cumpărat din loc strein, să nu fie lăsat cel puțin 3 săptămâni între alți porci, și cu deosebire nu în turmă. Dacă a trecut acest timp fără ca porcul cumpărat și ținut deosebi să se fi bolnăvit, el poate fi lăsat între alți porci sănătoși. Dacă porcul este cumpărat din o comună, în care bântue ciuma, trebuie ținut deosebi sub paza veterinarului timp de 80 zile. Acești porci trebuie aduși în carē sau căruțe și nu pe jos, nu cumva, molipsiți fiind de boală, din balega, udul și balele, ce ei lasă în urma lor, să se molipsească și alți porci.

Pe timpul, când în comună sau în comunele din apropiere boala a început a culca porcii la pământ, să nu se mai scoată în turmă nici porcii sănătoși, nici să nu se mîne pe jos la tîrg, și nici chiar oamenii, ce ne temem că ar fi putut veni în atingere cu porci molipsiți de ciumă, să nu îngăduim a se atingē de porcii noștri sănătoși.

Afară de aceste mijloace de apărare, se recomandă curățenia cea mai mare în cotețul și ocolul porcilor, îngrijirea de nutreț și așternut curat și de apă proaspătă pe sama porcilor.

Dacă pe lângă toată îngrijirea, la cutare porc am bănui cumva semne de ciumă, lucrul nu trebuie tănuit; ci înștiințat fără întârziere primăriei comunale, care neamănat face cunoscut preturei cercuale (solgăbirului); aceasta dă de știre veterinarului, care trebuie să ese numai decât la fața locului pentru a tăia porcul bănuit de ciumă.

Urmând astfel, se descopere în grabă rēul, și se pot lua măsurile de lipsă pentru răspândirea lui. Păgubașul n'are să plătească în atari întēplări, nici primăriei, nici preturei, nici veterinarului; din contră are drept la despăgubire pentru porcul tăiat, și totodată este scutit de pedeapsa până la 200 coroane, de care se fac vinovați cei-ce tăinuesc înștiințarea porcilor bănuți de ciumă.

Până la sosirea veterinarului porcul bolnav trebuie despărțit de alți porci sănătoși, și persoana ce îngrijește de porcul bolnav, nici să nu mai vină în atingere cu porcii sănătoși. Nu e iertat a strămuta în altă curte, ori a scoate la pășune sau a duce la tîrg, dar' nici măcar în uliță porcii sănătoși ce au fost împreună cu cel îmbolnăvit.

Poruncile primăriei comunale și măsurile, ce aceasta a luat, până la sosirea veterinarului, trebuie îndeplinite în tot cuprinsul lor. Între măsurile luate de primărie se numără și aceea, ca din hotarul comunei să nu se mai scoată porci, dar' nici din alte comune să nu se aducă.

După-ce veterinarul eșit la fața locului află că porcul e bolnav de ciumă, și după-ce aceasta a mai izbucnit încă în alte 4 curți, porcii din aceea comună nu e iertat să mai vină în atingere unii cu alții, nu e iertat să se scoată din curțile cu porci bolnavi gunoiu, fēn și paie; hoiturile să nu se arunce în riu, ci să se îngroape în locul menit spre acest sfîrșit la adēcime cel puțin de 2 metri, acoperindu-se cu o pătură de var nestins, cotețul trebuie spoit cu var, ear' rēmășițele de nutreț și așternutul porcului mort, chiar și pământul unde a zăcut

gărul se sculă binișor de lângă tovarășul seu și apropiindu-se de leagăn, omori copilul. Când tovarășul călugărului vėzū aceasta, rēmase încremenit de groază; dar' nu spuse nimic. A doua zi, când se deșteptară părinții copilului, ce să vezi? Țipete și vaete! Drumeții plecară și-și vėzură de drum. Călugărul fu întrebat de tovarășul seu: Pentru-ce ai făcut o faptă așa de rea? Cu aceasta ai știut să rēsplătești pe gazdă pentru-că ne-a primit așa de bine? Călugărul îi rēsponse: e drept că stăpânii casei sunt niște oameni cu frica lui Dumnezeu și foarte primitori de străini; dar' acest copil, când se făcea mai mare, trebuia să-și omoare părinții și de aceea Dumnezeu l'a luat mai nainte ca el să-și poată săvîrși crima.

A doua seară, ajungēnd la alt sat, traseră la o casă foarte sērăcăcioasă. Și bărbatul și femeea îi primiră cu cea mai mare bucurie. Deși amēndoi erau oameni cinstiți și muncitori, dar' erau așa de sērăci, încât la masă mai nu avură ce mânca căteși patru. Prin casă, sērăcie lucie și nimic mai de seamă nu era după care să-ți alunece ochii.

Un singur taler de argint — moștenit dela strămoși — pe care îl păstrau ca aducere aminte, femeea îl scoase și-l puse la masă dinaintea mosafirilor. După cină se culcară. Călugărul băgă de seamă unde a pus gazda acel taler; peste noapte se sculă și, luându-l, îl ascunse sub haina sa. A doua zi călătorii porniră iarăși la drum fără ca gazda să bage de seamă că lipsește talerul. Pe drum, îngrozit și de această faptă a călugărului, tovarășul seu îl întrebă din nou:

— Dar' cu acest taler ce mai e?

Călugărul îi rēsponse:

— Cum ai vėzut, atât femeea cât și bărbatul sunt oameni cinstiți și foarte harnici, dar' nu se pot procopsi de fel. Pricina era acest taler. El este furat de un strămoș al lor dela o biserică și toți căți au avut acest lucru sfințit, dar' furat, în casa lor, nici unul nu s'au putut procopsi. Dumnezeu mi-a poruncit să ridic din casa lor talerul, ca ei să poată înainta, căci amēndoi fiind oameni cinstiți și muncitori, în curēnd vor ajunge cei mai de frunte în sat. Bietul om nu mai zise nimic, ci merse mai departe.

A treia seară ajunseră în alt sat și aci traseră la o casă mare și frumoasă a unui bogătaș. Dar' fiindcă stăpânul casei era necăjit pe slugi cari nu-l prea ascultau, când îi vėzū prin curte li luă la goană zicēndu-le că n'are loc de găzduit și să se ducă și ei la vre-un han unde-va.

Curtea bogătașului era închisă cu zid. Într'o parte tot rīmānd niște porci pe lângă temelie, era aproape să se dērime zidul. Cei doi drumeți se culcară lângă zid, aproape de acea groapă. Peste noapte, călugărul ear' se scoală și se pune pe muncă ca să dreagă zidul; până la ziuă îl dresē așa de bine, că părea că e nou. Cum se făcū ziuă, ear' porniră la drum. Omul, minuādu-se și de această faptă a călugărului, îi zise:

— Bine, părinte, toate le înțeleg, dar' zidul bogătașului de ce-l dresēși? Pentru-că ne-a luat la goană din curte și n'a voit nici să ne găzduiască nici să ne dea nimic să māncăm, asta-i e rēsplata?

— Da. În acel loc, sub zid, e ascunsă o comoară foarte mare. Peste câte-va zile, dacă mai rīmāu porcii, zidul era să cadă și

și a fost tăiat porcul bolnav sunt de a se stropi cu var.

Cu mare băgare de seamă trebuie să se porcească chiar și la transportarea mortăciunilor la locul de îngropare. Trăsura trebuie să fie astfel alcătuită, ca din ea să nu poată curge sângele, sau alte materii de transportat, cari sunt a se îndepărta fără zăbavă. Din porcii morți de ciună nu e de a se reținea nimic; nici chiar pelea, și trebuie purtat de grije ca ei să nu fie desgroați de animale răpitoare, de porci, sau chiar de oameni.

Unii au dat porcilor ca leac câte puțin spirt sau rachiu curat, sau 2% lysol, cam 2 linguri la zi; alți porci au fost altoiți din partea veterinarului. Dar și aceste puțin ajută. Nimic însă nu folosește ca paza bună în modul arătat.

Cu grije trebuie să fie oamenii și după-ce porcii au început a se vindeca și chiar fiind vindecați deplin. Câteva săptămâni nu e iertat să se scoată între porci sănătoși. Chiar și în starea aceasta ei pot încă răspândi sămânța boalei.

De cea mai mare însemnătate pentru nimicirea microbilor și răspândirea din nou a boalei este curățenia și anume îndepărtarea și îngroparea la adâncime a gunoiului, a pământului unde a zăcut porcul bolnav, spălarea cu leșie tare și pe urmă spoirea cu var a coțelului. Nu mai puțină îngrijire trebuie a se da troacei și vaselor, din cari porcii se nutresc. Nefăcând aceste boala poate să se ivească din nou după un timp oare-care, chiar și după un an.

S.

ast-fel bogătașul gășind comoara, urma să aibă și mai multă avere. De aceea Dumnezeu mi-a poruncit să dreg zidul, ca ast-fel să nu se dărîme; ast-fel, altul ar avea parte de acea comoară. Și de acest răspuns, omul rămase pe gânduri.

Tot vorbind ei așa, ajunseră într-o câmpie frumoasă. Aci era o fântână și lângă ea un copac mare și frumos dar scorburos.

— Să intrăm în scorbura acestui copac, zise călugărul către tovarășul său, și să așteptăm aci, ca să mai vezi ceva.

Se urcă în copac, intrară în scorbura în copac și în liniște așteaptă acolo câțva timp. Prin o crepătură a copacului văzură un călăreț venind în fuga mare pe un cal ager. Pe cal erau niște desagi. Cum ajunse la fântână, descălecă, dete desagii jos de pe cal și-l priponi să pască puțin, după ce-l adăpă; ear' el luă ceva în gură. Nu trecu mult, se sculă repede, încălecă și porni în fuga calului înainte. Uitase însă din repezeală desagii lângă fântână. Nu se depărtă mult și în urma lui veni un alt drumeț. Era un flăcăiandru care doria să se răcorească din fântână. Când văzu desagii — cari erau plini cu bani —

Treeratul (îmblătitul) bucatelor.

Alegerea grăunțelor cu îmblăcii, odinioară unicul mod de treerat în țara noastră, s'a părăsit aproape cu totul, înlocuindu-se cu mașinele, pentru-că cu chipul acesta nu numai se cruță timpul, dar' se cer și cheltueile mai puține, pe lângă, că acest mod de treerat este destul de bun. O singură scădere are, și anume prin treeratul cu mașina mare parte a grăunțelor se vatemă, ear' când aceste cu prilejul sămănatului se tractează cu peatră vânăta se primejduesc și pier. Din pricina aceasta, și ca holda să nu rămână prea rară, trebuie să se samene cu a patra parte mai multă sămână, ca de obicei.

Pentru încunjurarea acestei scăderi destul de însemnată, plugarii trebuie să recurgă la ajutorul îmblăciiilor, îmblăcind în scopul sămănatului numai fruntea boabelor din un număr anumit de clăi, lucru ce cu mașina nu se poate face.

Precum se știe, mașinile de îmblătit sunt de 3 soiuri: 1. cari se învârt cu mâinile; 2. cari se învârt cu ajutorul animalelor; 3. cu abor. Micii proprietari întrebunțează de obicei mașinele cari se poartă cu brațele, proprietarii mijlocii cele ce se mână cu puterea cailor, ear' marii proprietari cele cu abor. S'a dovedit însă, că și pentru proprietarii mici și mijlocii sunt mai folositoare mașinile cu abor, dacă

ii luă în spinare și se întoarse îndărăt de unde venise. Cum se depărtă și acesta, veni al treilea drumeț, un om bătrân. Și acesta se așeză la umbra copacului lângă fântână și scoase ceva merinde din traistă, ca să ospăteze. Pe când mânca, vede venind spre el un om în fuga calului, alb de spume. Cum ajunse în dreptul fântâniei se opri, descălecă și începă să-i ceară bătrânului desagii. Inzadar, bătrânul drumeț îi spuse că n'a văzut nimic când a venit. Călărețul îl luă la bătae cerându-și desagii. De surdă-i fură toate jurămintele, căci călărețul îi trăgea mereu; și tot isbindu-l peste ochi, în cap și pe unde nimeria, îl bătă până ce-l omorî. Văzându-l că a murit, încălecă pe cal și o luă la fugă, lăsându-l lungit lângă fântână.

Omul din scorbura, îngrozit de atâtea fapte nedrepte ce văzuse, se sculă în sus și zise călugărului: Numai aici cred că Dumnezeu n'a mai avut dreptate! Călărețul tăcu; eșiră din scorbura, porniră la drum înainte și începă a-i istorisi și taina acestor fapte.

Desagii cu bani erau ai călărețului; dar' erau adunați pe nedrept prin răpire și înșelătorie. Tot pe nedrept răpise și o moșie

întovărășindu-se mai mulți, ar cumpăra sau macar închiria de aceste pe timpul treeratului. Cu ele lucrul se îndeplinește mai îngrabă, mai ieftin și mai bine; ear' tovarășii își scot în scurt timp banii, cu cari au cumpărat-o.

Ca să fie aevea bună, ori-ce mașină trebuie să întrunească următoarele cerințe: 1. să treere bine, ca în paie să nu treacă decât cel mult 3 la sută din grăunțe și nu 5—7 la sută ca la treeratul cu îmblăcii; 2. să nu vateme grăunțele; 3. să n'aibă trebuință de multă putere pentru a umbla; 4. cele cu abor să nu aibă trebuință de mult material de încălzit; 5. să fie ușoară, trainică și să meargă bine; 6. să aibă o curea, care să apere de primejdii pe omul ce bagă în coș.

La multe din mașinile cu abor nu le lipsește nici vânturătoarea, astfel întocmită, că grăunțele es sortate, alese și curățite după bunătatea lor. Nu le lipsește nici o parte anume întocmită, care ridică de sine paiete în grămadă până la 8 metri înălțime.

Grăunțele de sămănat, pentru a fi îndeplin curate, trebuie trecute și prin trior. În triorul simplu se aleg sămânțele de tot mărunt: cele de troscot, reghină ș. a.; în triorul dublu se alege și sămânțele mai mari, ca orzul, ovėsul ș. a. Numai trecute prin trior, grăunțele de sămănat vor deveni cu totul lipsite de sămânțe de burueni, de ierburi, ș. a.

dela părinții drumețului celui tiner care a găsit desagii cu bani. Dumnezeu, ca să-i dea înapoi ceea-ce se furase pe nedrept dela tatăl său, a făcut așa ca cel dintâiu să peardă banii, ear' fiul celui năpăstuit să-i găsească.

— Toate bune, zise omul către călugăr, dar' cu nenorocitul celalalt de drumeț ce mai e? De ce fu omorît pe nedrept și fără nici o vină?

— Și el în viața lui a fost un tâlhar și a omorît pe mulți fără nici o vină; deci Dumnezeu i-a arătat că cu ce măsură măsură, și se măsură și că toată fapta își ia răsplata.

Voiră a merge mai departe; dar' omul nostru, înspăimântat de atâtea taine aflate și văzute, zise către călugăr: Nu voiu să mai cercetez mai departe tainele Dumnezeirii. Ori-ce așa face, ved că eu sunt un păcătos, ear' el e plin de înțelepciune. În tot ce face, are mare dreptate și face cu multă chibzuință. Toate ale Dumnezeirii le voiu crede, fără a mai cerceta.

Atunci călugărul se făcu nevăzut din fața sa.

(„Albina“.)

Pr. N. Gr. Aramă

STUPĂRIT

Calendar. (August).

Grijiți ca stupii să nu vă fie atacați de albine răpitoare. Spre acest sfârșit lipiți cât mai bine de jur-împrejur coșnițele de nuiele, și strimtați urdinișul. Isprăviți lucrările în coșnițe numai dimineața pe răcoare, și băgați bine de samă, ca să nu rămână picuri de miere pe poliță, prin stupină sau în giurul ei.

Cercetați toți stupii; pe cei de tot slăbuți îi împreunați, pe cei lipsiți de mierea trebuincioasă îi ajutați cu hrană. Celor din coșnițe de nuiele dați-le miere numai sara, și ce n'ar fi cărat în faguri până dimineața, înlăturați; în sara viitoare le dați din nou. Cu cei din coșnițele mobile, urmați a face tot așa, dacă le dați miere fluidă. Faguri cu miere însă le puteți pune ori-când. Curățiți regulat polițele și fundurile coșnițelor de sfărmiturile de ceară; omoriți molii, furnicele și fluturii, ce s'ar ivi în coșnițe și apărați stupii de vespi, paiangini ș. a. gânganii. Prinde vespii în sticle cu miere otrăvită, ear' urechelnițele în bostani găuriți.

Ține în preajma stupinei un vas cu apă proaspătă și muschiu curat deasupra apei, ca albinele să aibă apă la îndemână.

Albina Barometru.

Un barometru (arătător și nainte vestitor al timpului) este foarte necesar în timpurile, când înzadar cercetăm toate prorociile calendarelor. Spre a' avea, trebuie însă, să avem *stupi* cu albine în grădină.

Așadar' dacă voiți să știți în mod sigur, cum va fi timpul, *priviți albinele*.

Dacă albinele nu es din stupi, e semn de ploaie, timpul fie cât de frumos. Dacă din contră, chiar pe un timp cât de frumos, albinele se întorc în mod brusc, adecă în pâlcuri spre stup, e semn de furtună.

În schimb dacă albinele es des-dimineață, cu toate că timpul e noros, e semn că soarele nu va întârzia de a se arăta și că timpul frumos e gata să apară.

Alteceva și mai bun. Albinele au darul de a prevedea dela începutul toamnei, dacă iarna va fi aspră sau nu.

Dacă iarna va fi aspră, albinele închid în mod ermetic urdinișul stupului, cu un părete de ceară, lăsând numai o găurică ce de abia se vede. Dimpotrivă, dacă iarna va fi lină, urdinișul va rămânea deschis.

.....Și apoi, un barometru care-ți produce miere, e un lucru care nu se vede în toate zilele.

Cultivați stupi cu albine și vă veți convinge mai ușor de cele sus expuse.

Vasile Cerolianu.

Scrisori.

De pe Câmpul-Pânii!

În urma frumoaselor raporturi apărute în ziarele române referitor la Nedeea de pe Câmpul-Pânii, arangiată de țărănimea din acest jur se exprimă viua mulțumire față de buna reușire a petrecerii. Țărănimea din jur își exprimă și ea marea mulțumită față de stimații domni și doamne cari au luat parte în număr frumos la această petrecere, cu toate-că timpul a fost cu totul nefavorabil. În mijlocul acestei comune frumoase am putut vedea și pe mult stimata doamnă președintă a Reuniunii *Elena Hosszu*, cu alte mândre sorioare, precum și unii falnici străjari ai poporului, cari au venit în mijlocul nostru spre a-și dovedi dragostea frățească ce o simt cu țărănimea din jurul »Câmpului-Pânii«. Datori ne simțim și noi țeranii din acest ținut a aduce acestor binevoitori ai noștri tributul de mare mulțumire și recunoștință pentru dragostea dovedită cu această ocaziune. Asigurăm pe bravii noștri conducători, că și pe viitor gata vom fi a jertfi după putință în astfel de scopuri sublime, și vom repeta de atâtea-ori aceasta Nedee țărănească, până ce vom reuși în deplin cu programul nostru ce de astă-dată din cauza timpului nefavorabil, nu l'am putut aduce după dorința noastră în deplinire.

În numele țeranilor și țerancelor române de pe acest loc istoric, trimitem celor-ce ne-au îmbrățișat, cu această ocaziune, stimele noastre deosebite.

Câmpul-Pânii (Balomir), 20 Iulie 1900.
Simeon Sécărea jun., Maria Sécărea, preoteasă, I. Balomiri, inv., Ludovica Balomiri.

CE E NOU
ÎN LUMEA MARE?

Asasinarea regelui Italiei.

= Din *Monza* (lângă Milano) se vestește, că o crimă barbară s'a săvârșit contra regelui *Umberto*. Regele asistasă Duminecă pe la 10 ore noaptea la împărțirea premiilor de gimnastici, ear' când la eșire însoțit de adjutanțul său, marchisul *Ponziogaglio*, voia să se urce în trăsură, un individ necunoscut trase *trei focuri de revolver asupra regelui*. La prima pușcătuță regele sări în sus, la a treia pușcătuță și-a dus mâna în dreptul inimii, recăzû și zise: „*S'a sfârșit cu mine, mi-a nimerit inima*«. Asasinul a fost arestat; se chiamă *Angelo Bressi*, de profesiune pălărier și e de 35 ani. A recunoscut imediat tapta și a spus că e *dușmanul instituțiunii monarchice*. Nu de mult a venit din America.

Ministrul president *Saracco* a plecat imediat la *Monza* pentru luarea casului de moarte. Cadavrul regelui va fi transportat la *Roma* și va fi așezat spre odichnă vecinică în *Pantheon*.

Moștenitorul de tron *Victor Emanuel* împreună cu soția erau în călătorie, ear' când a primit vestea despre uciderea tatălui său, a adresat ministrului președinte următoarea

telegramă: „*Soartea tristă a tatălui meu mă înflorează. Sunt în drum spre Monza*“.

Până la sosirea lui *Victor Emanuel*, regina *Margareta* va avea regența.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Părechea regală a României, cum aflăm în ziarele din România, în cursul luni August va pleca la *Ragaz*.

Curs de cântări bisericești pentru învățătorii gr-or. din tractul Orăștiei. Scopul acestui curs este de a deprinde pe învățători la cântările bisericești în conformitate. Cursul se va începe la 1 August v. și va dura până în 1 Septembrie v. a. c. Deprinderile în cântări se vor face cu repetarea celor 8 glasuri, tropare, antifoane, irmoase, răspunsuri liturgice și a tipicului bis. și vor fi conduse prin cei mai destoinici cântăreți sub supraveghierea protopresbiterului. Se vor instrua separat și cântări școlare pentru elevi, precum și conducerea unui cor de copii în 2 voci. La acest curs — afară de învățători — se primesc și alți iubitori de cântări. Instrucțiunea va fi gratuită. Deprinderile se vor ținea în școala confesională din Orăștie.

Despărțământul VII. Hațeg al Asociațiunii pentru literat. și cultura poporului român invită la *petrecerea cu dans* ce se va ținea Duminecă în 5 August st. n. a. c. în sala hotelului „*Mielul de aur*“, după ședința despărțământului. Venitul curat este destinat în favorul despărțământului.

Capelan în Romos. Duminecă a fost alegerea de capelan în Romos (tractul Orăștiei) pe lângă bătrânul preot *Vasile Basarabă*. A fost ales cu unanimitatea voturilor fiului d-sale *Adam Basarabă*, cleric abs.

Despăgubirea pagubelor pricinuite la manevre. În înțelesul legii de încuartirare, trupele militare sunt îndreptățite a face exerciții și pe proprietăți private, fără-ca proprietarul ori jitarul să fie în drept a le opri. Se despăgubește însă proprietarului paguba îndurată. Aceasta însă trebuie prețuită îndată după exerciții și înștiințată comandantului de trupe prin jitar. Dacă suma de prețuire e acceptată din ambe părțile, va fi plătită îndată. Dacă nu se poate ajunge la înțelegere, atunci în înțelesul art. XXXIX. din 1895 are să se trimită o comisiune de prețuire al cărei cuvânt e obligator pentru ambe părțile. Pentru pagubele făcute de soldați afară de serviciu, sunt răspunzător ei însiși, și jitarul are să pășească contra lor întocmai ca față cu persoanele civile.

Catedrală în București. În București e gata planul zidirii unei prea frumoase și mari biserici catedrale, ca și care să nu fie alta în țară, ba să rivalizeze chiar cu cele mai pompoase biserici mari din străinătate. Metropolia are deja fonduri adunate spre acest scop, statul va da și el o sumă frumoasă,

ear' acum sub presidiul Metropolitului-Primat și sub presidiul de onoare al *Regelui*, s'a constituit o comisiune pentru a colecta încă banii de lipsă la zidirea catedralei. Apelul comisiunii e redactat de profesorul Dr. Onciul și în curând se va publica.

Să duc Sécuii. Camera de comerț și industrie din M.-Oșorhei se plânge amar, că numărul Sécuiilor cari iau lumea în cap și trec în *România*, crește pe zi ce merge. Poporul a sărăcit cu desăvârșire și nu mai poate câștiga aici la noi nici atâtă ca să trăească de azi pe mâne.

Ridicarea numărului recruților. Planurile referitoare la *urcarea numărului recruților*, împreună cu cele ce priveșc lărgirea cercurilor armatei, se pregătesc acum. Din aceste planuri unul e deja gata, anume cel referitor la honvezimea ungară. După acest plan, toate regimentele pedestre de honvezi, cari până acum au numai 3 batalioane, vor avea 4 batalioane, și astfel întreaga honvezime pedestră se va înmulți cu 18 batalioane nouă. Tot în asemenea, proporțiune se proiectează și dezvoltarea armatei comune.

Părăsirea patriei. După datele statistice mai nouă, în luna trecută s'au dat pașapoarte pentru trecerea în străinătate în comitatul Abauj-Torna 564, în a Șarșului 794, în al Zemplinului 637, în al Scepușului 329, în al Ungului 586. Adăugând și pașapoartele date în celelalte comitate ale Ungariei nordice, numărul total al lor într'o singură lună se urcă la 8314.

La expoziția din Paris produsele României au obținut frumoase distincțiuni, fiind clasate în cele dintâi rînduri între produsele tuturor țerilor. Dintre produsele românești, cerealele (bucatele) au fost clasate întâi, vinurile al doilea, obținând marele premiu, apoi minele, sarea, petroleul. Pădurile satului deasemenea au obținut marele premiu. Dintre 333 exponanți de bucate din România au fost premiați 307. Juriul examinător li-a acordat 9 mențiuni de onoare, 6 mari premii, 80 medalii de aur, 129 de argint și 83 de bronz. Domeniile Coroanei au obținut media 19 pentru agricultură. Un singur Francez producător de vinuri a obținut media 20, cea mai mare.

Nouă societate comercială românească pe acțiuni. La 1 Iulie a. c. s'a constituit în *Satul nou*, sub presidiul părintelui Ioanichie Neagoe din Petrovoselo o societate comercială pentru cereale sub numele „*Ceres*”. Fondatorii sunt: Trifon Miclea, protopresbiter; Petru Tisu, avocat; Petre Stoica, funcționar de bancă și Ioan Gașpar, învățător. Direcțiunea.

Religia copiilor nelegiuți. Mănecând din un cas concret, ministrul de interne a decretat, că copiii nelegiuți, dacă părinții le sunt de confesiuni diferite, au să urmeze confesiunea mamei lor, chiar și dacă prin

recunoașterea tatălui lor devin în urmă legitimi.

Recolta grâului în Moldova e foarte satisfăcătoare. Cultivătorii au obținut 18—22 hectolitri la hectar. Căldura din zilele din urmă deși e foarte supărătoare pentru public, e foarte folositoare agriculturii și în special porumbului. Abia după câteva săptămâni se va simți lipsa ploilor la porumb.

Cununie. Ioan Silian și Sofica Lăzăroiu își vor serba cununia lor Duminecă în 5 August n. a. c. la orele 4 după amiază, în biserica gr.-or. din loc.

Scheletul tainic. Făcându-se în Iași, în curtea Institutului Notre-Dame-de-Sion, niște săpături, s'a găsit la o adâncime oare-care un schelet omenesc.

În locul acesta, ne fiind niciodată cimitir, sau se se fi îngropat vreodată morți, face ca acest lucru să fie privit ca misterios, neputând nimeni să-i dea o deslegare.

Salcămul (acaful) e arbore otrăvitor. Arborele „*acacia*” numit popular salcăm, ce împodobește grădinile și curțile noastre și la umbra căruia cu drag ne rĂcorim, a fost socotit mult timp cu totul nevinovat și chiar ca o hrană pentru unele animale; ba încă, frunzele lui tocate și amestecate cu mălai sau țărițe servesc de hrană la țară la unele pasĂri.

Acest arbore însă, în urma mai multor cercetări s'a aflat că este un arbore otrăvitor pentru cai, cari căzând jertfă, fură atribuite pe nedrept alte cauze, până când adevărul fu dat la lumină.

Iată cum s'a întâmplat cu descoperirea însușirii otrăvitoare a salcămului.

Un regiment făcuse manevre câte-va zile, și după o noapte petrecută într'un sat, escadronul a plecat des-de-dimineată. La plecare toți caii erau bine; după un interval oare-care, unul cadă mort pe drum, apoi un al doilea, al treilea și în fine muriră 6 cai ear' pe dată ce mureau făceau o spumă mare la gură. După multe cercetări asupra nutrețului care era de excelentă calitate, nu s'a putut afla nimic. A trebuit însă ca o descoperire anterioară să intervină. Un domn avusese un cas asemenea cu cele sus semnalate. Venind dela țară în oraș, cu 4 cai înhămați la trăsură, s'a oprit în drumul seu la o gazdă într'un sat, spre a poposi noaptea. Vizitiul a deosebit doi cai de ceilalți, printr'o stănoagă formată dintr'o prăjină de salcăm, a căruia coajă era încă verde. În timpul nopții cei doi cai roaseră coaja lemnului de salcăm. A doua zi ei muriră, având spume multe la gură.

După oare-care explicații între această din urmă pățanie și colonelul sus menționatului escadron, s'a aflat că caii regimentului, care muriseră, au fost ros și ei coaja unor salcămii ce era în apropiere de ei. Apoi, după aceste fapte, cercetându-se chimicește, s'a găsit că coaja salcămilor cuprinde o otravă foarte violentă.

Pentru toate acestea este de lipsă să luăm bine seamă, să ferim vitele noastre de a fi în contact cu salcămii verzi.

Din Indii vin știri îngrozitoare. Foamea ce a izbucnit acolo în urma unui an rău economic, stinge mii de vieți de cea mai cumplită moarte: de moartea de foame! Numai în o singură săptămână trecută au murit în Indii 10.000 de oameni, repuși de boalele căpătate în lipsa hranei, anume de ciumă, tifus, etc.

India e una din țerile cele mai roditoare, dar' chivernisindu-și rău roada anilor buni, anume trimițându-o toată în afară, mai toată în Anglia, în anii răi pierde apoi de foame.

Iată de ce e bine, ca în anii buni oamenii să-și aducă aminte și de cei răi ce pot urma, să cruțe, să facă grânare și să nu risipească nici odată tot ce au recoltat.

Prețul bucatelor.

Piața din Hațeg.

— la 30 Iulie 1900. —

Grâu frumos, ferd. de 20 l. cu	1:50	—	cr.
Săcară, ferdela cu	1:20	—	cr.
Orz ferdela cu	—	—	cr.
Ovės, ferdela de 30 litre cu	—	—	80 cr.
Cucuruz, ferdela de 20 litre cu	1:50	—	cr.
Fasolea, ferdela de 20 litre cu	1:10	—	cr.
Cartofi (grumpene) nouă ferdela cu	—	—	50 cr.
Vin nou, litrul cu	30	—	50 cr.
Mere ferdela cu	—	—	cr.
Nuci, ferd. cu	—	—	cr.
Carne de vită, 1 klgam cu	—	—	44 cr.
» » porc, » » cu	—	—	48 cr.
Slănină proaspătă 1 kl. cu	—	—	60 cr.
» svântată » » cu	—	—	70 cr.
Brânza, nouă 1 kl. cu	—	—	50 cr.
Brânză în burduf cu	—	—	50 cr.
Ouă, 7 cu	—	—	10 cr.
Pui de găină părechea cu	40	—	60 cr.

Piața din Bistrița.

— la 24 Iulie ts. n. 1900. —

Grâu frumos, fer. de 20 lit.	fl.	1:15
Săcară ferdela cu	fl.	—72
Orz, ferdela cu	fl.	—75
Ovės, ferdela de 20 litre cu	fl.	—55
Cucuruz, ferdela de 20 litre	fl.	—92
Fasolea, ferdela » » »	fl.	—75
Grumpile nouă fer. de 20 l.	fl.	—55
Vin nou, litrul cu	fl.	—
Mere, ferdela de 20 litre	fl.	—
Nuci, ferdela de 20 litre	fl.	1—
Carne de vită 1 kl.	fl.	—40
» » porc 1 kl.	fl.	—45
Slănină proaspătă 1 kl, cu	fl.	—45
Slănină svântată 1 klgm cu	fl.	—70
Brânza nouă 1 kl.	fl.	—40
» în burduf cu	fl.	—48
Ouă, 8 cu	fl.	—10
Pui de găină părechea cu	fl.	50:70

FELURITE POVEȚE

Virtuțile petrolului.

Petrolul este cel mai bun leac contra insectelor, asemenea și acelor care atacă plantele cât și paraziților la dobitoacele în general. Dar' din cauza marelui său efect, nu trebuie să-l întrebuițăm de cât cu cumpăt.

Pentru nimicirea viermușilor albi, un pahăruț de lichior de petrol în 100 grame apă, stropindu-se, îi stărpim; pentru coropișnițe îndoim măsura, versând lichidul în gaură cu ajutorul unei pâlnii. Pentru distrugerea gândacilor de ori-ce natură, stropim un amestec de 50 grame petrol într'un litru de apă, și scăpăm casa de aceste urite insecte.

Dacă întrebuițăm benzină sau uleu de petrol nepurificat, obținem aceleași rezultate.

Păstrarea poamelor.

Nu toate poamele se pot păstra mult timp: așa cireșele, caisele, prunele, merele și perele de vară. Aceste poame, ca să se poată păstra, se opăresc, se usucă sau se afumă, cum sunt prunele. Merele și perele se taie felii, se opăresc și se usucă. Cu chipul acesta se pot păstra în locuri uscate fără ca să se strice.

Poamele cărnoase tomatice și iernatice cum sunt: perele, merele, și gutuiele, nu este destul să se culeagă numai cu mâna de pe pomi, ci trebuie să li se dea o altă îngrijire, păstrându-se la un loc uscat și aerat, și să aibă căldură dela 5—10° și să nu mai fie alte legume, cum este varza, căci poamele se strică; de-asemenea nu trebuie să fie nici șoareci.

În odaia unde se păstrează poamele să fie mai multe lăviți de scânduri pe cari se așează poamele cu codițele în sus, depărtate puțin unele de altele. Pe laviță se pune un strat mic de paie sau muschi. Poamele cu coajă groasă se pot așeza la iernat după 2 zile dela cules; ear' cele cu coajă subțire se țin câte-va săptămâni la aer sub un șopron, și după aceea se așează. Poamele se mai pot păstra și în dulapuri cu mai multe lavițe. După ce s'au așezat toate pomele, se acoper pe d'asupra cu hârtie ca să ție umezeală. Soiurile de poame cu coaja groasă se pot pune mai multe straturi unele peste altele, însă la fiecare rând să se pue un strat de paie groscoară.

Odaia trebuie să se ție închisă și să fie întunecoasă. Aerul și lumina strică poamele. Poamele trebuie căutate de 2 ori pe săptămână ca să nu se strice. Când s'a stricat vre-o poamă, trebuie aruncată numai de cât ca să nu se strice și celelalte bune.

Prunele se mai pot păstra și în boloboace. Se pune pe fundul bolobocului un strat de năsip gros și uscat, după aceea se pune un rând de prune învălitate în hârtie, după aceea se pune un alt strat de năsip umplându-se golurile toate între ele, și un alt strat de prune, și așa se face până ce se umple bolobocul. După aceea se astupă bine și se pune în pivniță sau se îngroapă în pământ de câte-va palme.

Persecile se pot păstra în țărițe de grâu sau în năsip uscat.

Crastaveții de sēmēnță.

Pentru sēmēnță lăsăm câțiva crastaveți din cei mai frumoși. Când sunt copti bine, îi rupem și îi punem apoi să stea la

soare până să scot sēmēnțele și să spală, apoi întinse pe o scândură le lăsăm să se usuce și așa le punem spre păstrare.

Sēmēnța de crastaveți stă nestrucată 6—8 ani

Pentru sāmānat e cea mai bună sēmēnță păstrată de 3—5 ani, care e mai roditoare ca cea proaspătă.

FELURIMI

Credințe și obiceiuri chineze.

Fiind azi Chinezii tare la ordinea zilei, să scriu multe de toate despre ei, și oamenii cetesc bucuroși, căci sunt doritori a cunoaște mai deaproape acest popor uriaș, care face azi atâtea fiori și atâtea cheltueli statelor europene.

Aci vom lăsa să urmeze câteva spicuiți în credințele și obiceiurile chineze, credințe și obiceiuri adesea interesante și nu rar pline de poezie.

Între altele Chinezii cred că D-zeu a făcut cele 7 sunete muzicale din pământ, și după credința religioasă ele sunt ascunse în pietre, mătase, arbori de diferite specii, dovieac, pelea animalelor, în ori-ce pământ și în aer. Ascultând orchestra (muzica) chineză, îți aduce aminte, că instrumentele muzicale sunt făcute din toate aceste materiale, în afară de aer, și că din combinația atât de bine calculată a celor 7 dintăiu să scot sunete fermecătoare, care este ținta tuturor muzicanților chinezi.

Când o bandă de muzică cântă, toată lumea la ei crede, că în sunetul muzicii aude tonul sunetului etern al naturii, care este intrupat în diferite lucruri însuflețite și neînsuflețite de înțeleptul Părinte al omenirii.

Lucrul cel mai impuntător din China e o *înmormântare* pompoasă. În capul convoiului merge muzica, apoi vin însemnele de demnitate, dacă mortul a avut. După acestea vin mai mulți oameni cari duș: chipuri de animale, idoli, umbrele și panglice albe și albastre, coșuri cu miresme: ear' înaintea cosciugului sunt bonzii — preoți chinezi. Pe cosciug se află un baldachin. Cosciugul este purtat de 4 sau mai mulți oameni.

Numai cât după cosciug vin copiii mortului, cel mai mare înainte. El e îmbrăcat în zăbranic negru și cu tristeță se sprijină într'un bēț gros. Prin aceasta se arată că e zdrobit de mâhnire și că n'ar putea urma mortul fără a se sprijini.

Ceialalți copii îmbrăcați în alb urmează pe cel dintăiu. Femeile duse în scaune cu răzimatori, se bocesc și plâng aproape la fel cum jelesc pe la noi femeile pe mort. Ajunși la groapă, preoții cântă veșnica pomenire și îl îngroapă. Înaintea groapei pun o peatră mare de marmoră albă. În mijloc se află săpat un locaș în care se pune o candelă cu două focuri. După acestea aprind o hârtie, pe care sunt desemnați: oameni, cai îmbrăcăminte și zeci de alte lucruri. Ei își închipuesc că aceste chipuri iau o trans-

formație materială, înviind și că vor fi toloșitoare mortului în ceruri.

Clopotul din Peking e în adevăr cel mai mare și mai frumos și lucrul cel mai artistic al Chinei, produs al îndemânăției natale, care nu poate fi întrecut aproape nici prin produsele abilității artei vestice. El cântărește 600.000 chilograme, e înalt de 5 metri și are o lărgime la gură de 11 metri și jum., ear' grosimea păretelui e de 30 cm. E perfecțiunea artei turnătoriei, nu are nici o suflură și este în întregime scris în relief intrând sau eșind, cu milioane de litere chinezești în mărime de 2 centimetri. Acestea formează miezul rugăciunii clasice budiste.

Ei cred, că atunci când marginele puternicului și elocuentului clopot sunt lovite de limbă, el vorbește din inimă, dulce și lung, cu teribila voce vibratoare, care se roagă pentru Buda și chiamă cu atâtea înduioșare pe credincioși la rugăciune.

Un dar împărțit. Un boier de peste Olt, veni într'o zi în București și ceru să între la Vodă, la Matei Basarabul. Tara pe acele vremuri gemea de Greci, cari jefuiau fără de milă poporul. Insuși marele Domn nu se putea scutura de ei.

La ușa eatacului domnesc sta de pază un căpitan grec.

— Vrei să întri la Vodă?

— Vreau.

— Bine. Dar' nu mai așa te las să întri, dacă împărți pe din două cu mine darurile ce vei primi dela Vodă.

Chiar în palatul domnesc se jefuea lumea. Nimeni nu intra și nu eșia dela Vodă, fără ca să nu-și împartă punga cu acești hoți. Vodă știa, dar' n'avea ce să facă.

Boierul intră la Vodă. Când era să iasă, el se rugă de Domn să-i dea două palme. Domnul sta mirat; stăruind însă boierul, i-se făcu pe voe.

Afară la ușa, Grecul îl prinse de haină.

— Ei, ce-i? Împărțim?

— Împărțim.

Atunci boierul trase o palmă Grecului, de se duse învîrtindu-se și să isbi de un părete. S'a făcut șgomot mare, s'adunară soldații. În urmă eși și Vodă.

— Ce-i aici?

— Măria-ta, boierul ăsta mi-a dat o palmă așa de senin, mie, care păzesc vieța Măriei-Tale.

— Așa e Maria-Ta. Ne-a fost vorba să împărțim darul Măriei-Tale, căci altfel nu mă lăsa înlăuntrul. Maria-Ta mi-a dat două palme, și eu, după bună dreptate, am dat una căpitanului.

Vodă încreți fruntea.

— Dacă e vorba de împărțea, eu nu mă amestec. Vodă se retrase, Olteanul plecă, ear' Grecul rămase cu palma.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihai.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Daniil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Invetăcel de prăvălie. In prăvălia de manufactură a subscrisului se primește numai decât **un invetăcel**, care se cunoaște limbile străine. Vor fi preferiți cei-ce vor avea cel puțin 2 clase gimnasiale.

1—

Ion Lazaroiu,
comerciant în Orăștie.

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

➔ **contra pericolului de foc și exploziune** ➔

edificii de ori-ce fel, locuințe și clădiri economice, magazine de mărfuri, mașine agricole, mobile, vestimente și rufe, caré și vite de tot soiul, produse de câmp și de recoltă etc. etc.;

➔ **asupra vieții omului.** ➔

în toate combinațiunile conform tabelor sale foarte variate ca asigurări simple, pe casul de moarte, asigurări cu termin, asigurări de copii, de zestre, rente, viagere, asigurări cu plățirea de **două-ori** a capitalului, și cu polițe libere de premii etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală (sistem german).

Asigurări pe speșele de înmormântare cu solvire imediată.

Fonduri de rezervă și de garanție specială:

1.400.000 coroane,

plasate în scrisuri fonciare și în siguranțe pupulare.

Active cu finea anului 1899: **2 milioane 185 mii coroane.**

Stocul asigurărilor:

Valori asigurate contra incendiului:

64 milioane coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9 milioane coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

2,825.645 c. 62 b. pentru daune de foc și 2,498.042 c. 10 b. capitale asig. pe viață, **total: 5,323.687 coroane 72 bani.**

Oferte și ori-ce informațiuni se primesc prin Direcțiune în Sibiu, la agenturile principale în Arad, Brașov și Timișoara, la agențele generale din Cluj și Budapesta, precum și la reprezentanții speciali în toate comunele mai mari.

Prospecte și tipărituri gratuit și franco.

3—10

Direcțiunea în Sibiu,
str. Cîsnădiei nr. 5, etajul I., curtea I.

Acați de vânzare! Subscrisul fac cunoscut, că am disponibili până la **250.000 acați**, sămănați în școala mea proprie, și desvoltați foarte frumos, potriviți pentru plantare. **2 fl. 50 cr. (5 cor.) mii.**

1—

Vasile B. Muntenescu,
preot în Boziaș.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT SI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(32)

Depuneri: cor. 1,750.000.

16—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 ⁰ / ₀ ;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6 ⁰ / ₀ ;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal în biuorul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1900.

Direcțiunea.

„Minerva“ institut tipografic, societate pe acții în Orăștie.

In Orăștie la Gustav Zobel.

DAUERHAFT, GERUCHLOS   **SOFORT TROCKNEND**

Christoph
fără
miros!

LACK
ce se uscă
îndată!

DER ECHE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSEBÖDEN.

In Orăștie la Gustav Zobel.

face cu puțință, ca odăile să fie folosite și în vremea vopsirii (cu lac), căci mirosul rău și uscarea înceată a vopselei cu oleu, aci e încungiurată. Intrebuințarea e așa simplă că fiecare poate săvârși vopsirea. Podilele pot fi șterse cu cârpe ude și nu-și perd lustrul. Este:

Lac colorat de podile

galben-brun și mahagoni-brun, care copere podilele ca și vâd-seaua cu oleu, dar' are și strălucire. Bun pentru padimente nouă ca și vechi. Copere ori-ce peată, ori-ce vopsire veche etc. Și este:

Lac curat (fără culoare)

pentru padimente nouă și parchete, care dă numai lustru. Bun mai ales pentru parchete și padimente nouă unse deja cu vopsea cu oleu, Nu copere figurile lemnului!

Pachete postale pentru câte 2 odăi mijlocii, cu 5 fl. 90 cr. Comande să fac, în orașe unde sunt depozite, la acestea. Prospecte se trimit franco. La cumpărări fiți atenți la firmă și marca fabricei, căci ca pe o fabricațiune existentă dela 1850, mulți o contrafac și falsifică, dând calitate rea și adesea necorespunzătoare scopului.

Fabrica de Lack-Christoph

Praga—Carolinthal.

9—15 (48)

In Orăștie singur veritabil la **Gustav Zobel.**

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

☆ **Circulare** ☆
& preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimare
Anunțuri, Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Se recomandă a
executa
următoarele:

Opuri, Broșuri și
Placate
Bilete de logodnă și
cununie
Carte și epistole

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande
din afară se efectuesc
repede!